

15.10.2024

KANNANOTTO OMAISHOIDON TUEN TIUKENNUKSIA VASTAAN

Asia: Keski-Suomen hyvinvointialueen talousarvioesitys 2025 omaishoidon tuen määrärahan leikkauksesta ja myöntämisperusteiden kiristämisestä.

Hyvinvointialueen talousarvion 2025 mukaan omaishoidon tuen saatavuuden tiukennukset tuottaisivat 3,2 miljoonan euron suuruiset säästöt taloussuunnitelmassa vuoteen 2027.

Omaishoidon myöntämisperusteita tiukennettaisiin täysi-ikäisille hoidettaville niin, että tuen saannin edellytyksenä olisi nykyisen II-palkkioluokan mukaiset kriteerit. Silloin omaishoidon pitää olla jo ympärivuorokautista, siis myös yönaikaista hoitoa. Suurin osa ikääntyneistä omaishoidettavista on muistisairaita, joista monet vaativat jatkuvaa valvontaa jo päiväsaikaan.

Myöntämisperusteiden muutos vastoin THL:n ohjausta

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) julkaisi vuonna 2022 omaishoidon kansalliset myöntämisperusteet Omakari-raportissa. Ja edelleen THL julkisti 6.10.2024 Sopimusomaiashoidon tilannekuva 2024 –raportin, jossa kuvattiin nykyisiä myöntämisperusteita, toimintakäytänteitä ja omaishoidon tuen euromääräisiä menoja hyvinvointialueittain.

THL:n mukaan Keski-Suomen hyvinvointialueella on jo nyt vaikea saada omaishoidon tukea alimmassa palkkioluokassa:

”Alaraja omaishoidon tuen piiriin on tiukempi kuin Omakari-ehdotuksessa. Alimpaan palkkioluokkaan saattaa sisältyä jo melko korkean sitovuuden tilanteita, joissa sitovuus ylittää Omakari-ehdotuksen keskimäärin 4 huolehtimiskertaa vuorokaudessa.”

Omakari-raportin mukaan alimmassa palkkioluokassa on 62 prosenttia tuen saajista Keski-Suomen hyvinvointialueella (huhtikuu 2024). Jos alin luokka poistettaisiin, olisi alueella Suomen tiukimmat omaishoidon tuen kriteerit.

Omaishoitajaliiton ja Keski-Suomessa toimivien omaishoitajayhdistysten näkemyksen mukaan tiukennus on täysin päinvastainen kuin THL ohjeistaa nimenomaan Keski-Suomen hyvinvointialuetta. THL suosittaa aluetta muokkaamaan kriteereitään Omakari-ehdotuksen mukaiseksi:

”Alimmassa palkkioluokassa kaksi omaishoitajan tekemää huolehtimiskertaa riittää sopimukseen omaishoidon tuesta. Tilannetta voi aikuisilla verrata kahteen kotihoidon käyntiin vuorokaudessa.”

Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtaja Kati Kallimo on todennut, että uusien tukipäätösten määrä putoaisi 400:lla vuonna 2025 (Keski-suomalainen 9.10.). Keski-Suomessa on 1995 sopimusomaiashoitajaa (huhtikuu 2024, THL), ja koko vuoden 2023 aikana oli yhteensä 2 697 omaishoitajaa (Sotkanet.fi).

Säästöjä vai kustannusnousua raskaammassa hoidossa?

Ilman omaishoitajaa aikuinen hoidettava henkilö tarvitsisi säännöllisen kotihoidon palveluja useamman kerran vuorokaudessa tai hän asuisi ympärivuorokautisen hoidon yksikössä. Tämä maksasi hyvinvointialueelle moninkertaisesti verrattuna omaishoitoon.

Laskelmia omaishoidon vaihtoehtoisista hoidon kustannuksista on THL:n Sopimusomaishoidon tilannekuva 2024 – työpöytäpaperissa. THL on arvioinut, että jos Keski-Suomen hyvinvointialueella ei olisi omaishoittoa alimmassa palkkioluokassa, tilalle tarvittaisiin kotihoitopalvelua vähintään kolme kertaa vuorokaudessa.

THL:n mukaan kotihoidon käynti maksaa 35 euroa/kerta ja yöaikaan 50 euroa/kerta. Keski-Suomessa omaishoidon tuen palkkio on nyt alimmassa luokassa 462,01 euroa kuukaudessa ja II-luokassa 679,26 euroa kuukaudessa. Omaishoidon lakisääteisen vapaavuorokauden hoito vaihtelee 150 eurosta noin 200 euroon vuorokaudessa. Karkeasti laskien omaishoito ja kolme vapaavuorokautta kuukaudessa on kustannuksiltaan vain kolmasosa verrattuna kotihoitoon kolme kertaa vuorokaudessa. Raskaammassa hoitovaihtoehdossa ero on vielä suurempi.

Myös Omaishoitajaliitto on eritellyt [vaihtoehtoiskustannuksia omaishoidolle](#) ikääntyvien ja vammaisten henkilöiden palveluissa.

Konkretiaa valmennuksiin ja terveystarkastuksiin

Talousarvioesityksessä 2025–2027 on todettu myös, että

”omaishoitajien jaksamisen tukeminen hanketyötä hyödyntäen (yhtenäiset terveystarkastukset ja valmennukset kulttuuritoimintaa hyödyntäen).”

Omaishoitajaliitto ja alueella toimivat yhdistykset pitävät ensiarvoisen tärkeänä omaishoitajien valmennusten ja terveystarkastusten toteuttamista, mutta ennen muuta terveystarkastusten tulosten mukaisten jatkotoimenpiteiden konkretisointia.

Edellyttämme, että vaikutusarvioinnit tehdään huolellisesti eikä omaishoitajilta vaadita kohtuuttomuuksia.

Lisätietoa aluekoordinaattori Pia Järnstedt puh. 050 521 0437, pia.jarnstedt@omaishoitajat.fi

*Omaishoitajaliitto ry, Sari Tervonen, toiminnanjohtaja, puh. 050 368 4554
Jämsän Seudun Omaishoitajat ry, Leena Oikari, pj. ja Anne Kumpulainen, siht.
Keski-Suomen Omaishoitajat ry, Saku Kaistinen, pj. ja Elisa Järvenpää, vpj.
Laukaan Omaishoitajat ry, Eila Naukkarinen, pj. ja Aira Korhonen, siht.
Ääneseudun Omaishoitajat ry, Sinikka Rautiainen, pj. ja Kirsi Uusitalo-Leppänen, vpj.*

Lähteet: [Sopimusomaishoidon tilannekuva 2024, THL](#)
[Omaishoidon tuen kansalliset myöntämisperusteet, THL 2022](#)